

HZN **e** glasilo

Broj 5/2020

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

ISO

Sigurnost i privatnos, bez obzira čime se bavite

NEWS

Roboti na čeluu borbe protiv COVID-19

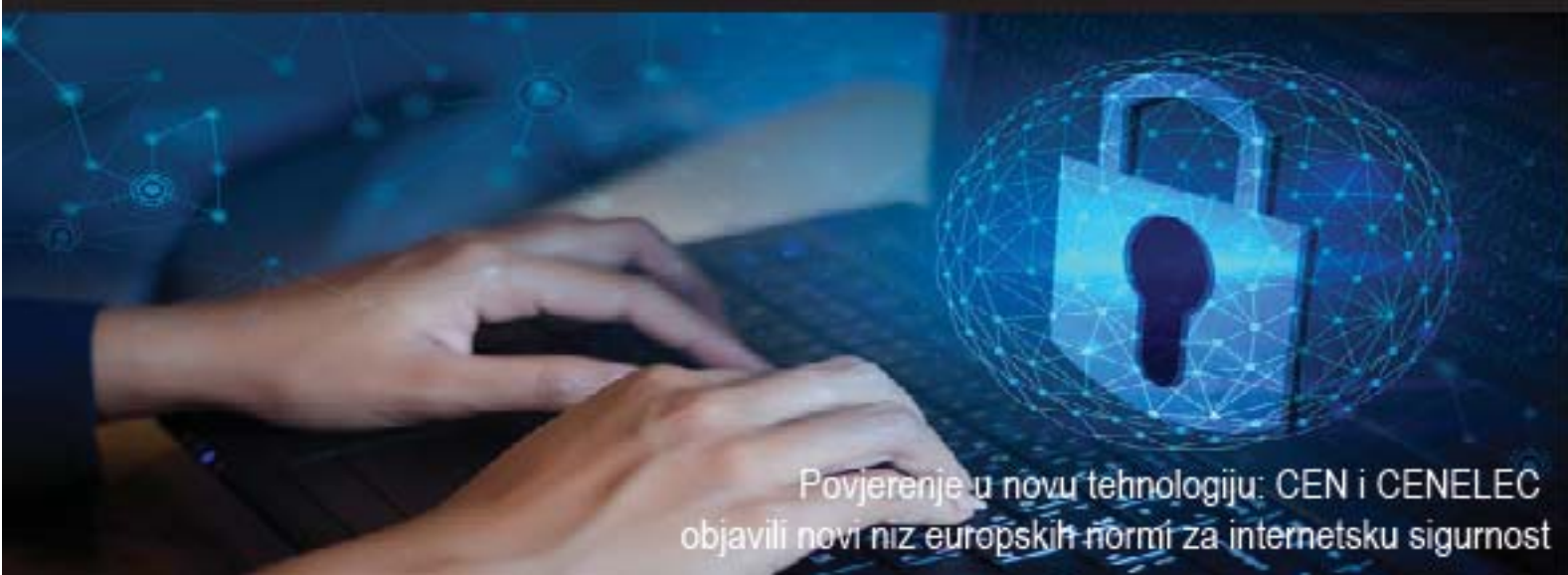
Mobilni plan EU-a za normizaciju IKT-a_zašto je ETSI ključan

HZN

Program rada za 2020

Članovi
HZN-a

Povjerenje u novu tehnologiju: CEN i CENELEC objavili novi niz europskih normi za internetsku sigurnost

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa
stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 12. 2020.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač:	Hrvatski zavod za norme MB: 1957406 OIB: 76844168802 Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Telefon: 01/610 6095 Telefax: 01/610 93 21
Glavni urednik:	Igor Božičević, ravnatelj HZN-a
Pomoćnik glavnog urednika:	Vladimir Jaram
Tehnički urednik:	Vladimir Jaram
Uredništvo:	Ana Marija Boljanović, Melanija Grubić Sutara, Vlasta Gačeša-Morić, Boro Jandrijević, Vladimir Jaram, Igor Božičević
Lektura:	Ivana Canosa
Korektura:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Grafička obrada naslovnice:	Vladimir Jaram
Grafička priprema:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Izlazi:	mjesečno
Datum objave:	2020-5-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila, možete u našim stalnim prilogima pročitati o zbivanjima u HZN-u te regionalnim i međunarodnim normizacijskim organizacijama. U vijestima iz HZN-a, nalazi se obavijest o djelovanju HZN-a za vrijeme pandemije bolesti COVID-19, zatim naš stalni prilog o članovima HZN-a. Tu su i obavijesti o objavi Programa rada za 2020. godinu i akcijskom popustu za hrvatske normativne dokumente povodom obilježavanja 15 godina rada HZN-a..

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija, u ovome broju donosimo iz IEC-a prilog *Roboti na čelu borbe protiv bolesti COVID-19*. Kako se pandemija bolesti nastavlja širiti svijetom, bolnice se okreću tehnologiji koja će im pomoći u liječenju pacijenata i zaštititi liječnika i medicinskih sestara.

Iz ISO-a donosimo informaciju o animiranom filmu o inovacijama u sanitarnoj opremi te prilog *Sigurnost i privatnost, bez obzira čime se bavite*. Nova verzija norme ISO/IEC 27009 omogućit će poduzećima i organizacijama iz svih sektora da se sustavno bave informacijskom sigurnošću, internetskom sigurnošću i zaštitom privatnosti.

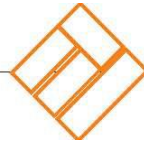
U novostima iz CEN-a i CENELEC-a donosimo vijesti o tome kako su CEN i CENELEC objavili novi niz europskih normi o internetskoj sigurnosti te kako su Upravni odbori CEN-a i CENELEC-a, prema preporuci Predsjedničkog odbora, donijeli odluke 38/2020 odnosno 155/37 o uspostavi CEN-ove i CENELEC-ove mreže za krizno upravljanje u pandemiji bolesti COVID-19 (CMN).

Iz ETSI-ja tu je vijesti o *Mobilnom planu EU-a za normizaciju IKT-a koji zaista daje povod za uzbuđenje – iz mnogo razloga*. Daje sustavan pregled ciljeva politike EU-a u mnogim sektorima i o tome kako normizacija u informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji (IKT) može poduprijeti provedbu tih ciljeva.

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnog urednika

Sadržaj 5/2020

Proslov

2

Novosti iz HZN-a

- Djelovanje Hrvatskog Zavoda za Norme za vrijeme pandemije bolesti COVID-19 4
- Članovi HZN-a 6
- Program rada HZN-a za 2020. 7
- Akcijski popust za hrvatske normativne dokumente povodom obilježavanja 15 godina rada HZN-a 7

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

IEC

- Roboti na čelu borbe protiv pandemije bolesti COVID-19 8

ISO

- Animirani film o inovacijama u sanitarnoj opremi 11
- Sigurnost i privatnost, bez obzira čime se bavite 12

CEN i CENELEC

- Povjerenje u novu tehnologiju: CEN i CENELEC objavili novi niz europskih normi. internetskoj sigurnosti 13
- COVID-19: CEN i CENELEC uspostavili novu mrežu za krizno upravljanje 15

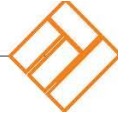
ETSI

- Mobilni plan EU-a za normizaciju IKT-a_zašto je ETSI ključan 16

Naslovnica: *Priopćenja iz regionalnih i međunarodnih normizacijskih organizacija*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A40)

ISSN 1847-4217

Djelovanje Hrvatskog zavoda za norme za vrijeme pandemije bolesti COVID-19

Od sredine ožujka 2020. godine, sukladno uputama Vlade RH-a i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, Hrvatski zavod za norme (HZN) poduzeo je potrebne mjere radi praćenja razvoja epidemiološke situacije i sprječavanja širenja virusa SARS CoV-2 te je, imajući u vidu zaštitu zdravlja svojih zaposlenika i prevenciju zaraze, u okvirima svojih mogućnosti prilagodio poslovanje.

U prvom redu, uvedene su mjere kojima su privremeno otkazani svi fizički sastanci tehničkih odbora (HZN/TO-a) i obustavljen je izravan rad s korisnicima. HZN je s članovima HZN-a, korisnicima i kupcima norma i drugih normativnih dokumenata te poslovnim suradnicima nastavio komunicirati elektroničkom poštom i telefonom te se pojačano usmjerio na uporabu raspoloživih informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

Jedna je od prvih aktivnosti HZN-a povezana sa suzbijanjem pandemije nove bolesti COVID-19 bilo provođenje odluke europskih normizacijskih organizacija CEN-a i CENELEC-a, donesene na zahtjev Europske komisije, kojom je HZN, kao i druga nacionalna normizacijska tijela u EU-u, omogućio privremeno besplatno preuzimanje dvadesetak norma na svojim mrežnim stranicama, uključujući norme za zaštitne naprave za disanje, medicinske rukavice, kirurške maske i druge proizvode, za koje je također od početka pojave korona virusa bio povećan broj korisničkih upita upućenih HZN-u.¹ Najčešće su to bili poduzetnici zainteresirani za pokretanje proizvodnje najtraženijih zaštitnih sredstava te distributeri koje su zanimali uvjeti za stavljanje tih proizvoda na tržište te potrebna ispitivanja i/ili certifikaciju.

Nadalje, povezano s novonastalom situacijom, u HZN-u su imenovani koordinatori za zaštitu od bolesti COVID-19 te nužno osoblje koje se u timovima A i B izmjenjivalo svakih dva tjedna dolaskom na radno mjesto u HZN. Kako bi se osigurao kontinuirani rad svih organizacijskih jedinica (odsjeka) u obavljanju poslova u HZN-u, uvedena je mogućnost rada od kuće s obvezom vođenja evidencije o izvršenim zadacima. Za zaposlenike koji su nastavili raditi u prostorima HZN-a osigurani su potrebni higijenski uvjeti i maksimalna zaštita zdravlja kroz pojačano čišćenje i dezinfekciju prostora.

Određeni problemi, najčešće informatičke naravi, s kojima su se djelatnici HZN-a suočili uvođenjem novog načina rada, tj. rada od kuće, rješavali su se u hodu. Rad od kuće u kombinaciji s radom u prostorijama HZN-a postao je nova poslovna stvarnost za djelatnike HZN-a koji su nastavili obavljati svoje redovite zadatke. Tako je HZN na vrijeme glasovao o svim radnim dokumentima tehničkih odbora europskih i međunarodnih organizacija za normizaciju u čijem radu aktivno sudjeluje. Također su bez kašnjenja, redovito jednom mjesečno objavljujane nove hrvatske norme, o čemu su obavijesti dane u *Oglasniku za normativne dokumente* službenog HZN e-Glasila, koje je također izlazilo bez zastoja. Redovito su posuđevane e-aplikacije HZN-a za korisnike norma: repozitorij hrvatskih norma HRN4You i HZNacrti, a za članove tehničkih odbora osigurani su radni dokumenti u zaštićenome području kojemu pristupaju. Također su djelatnici HZN-a redovito sudjelovali na on-line sastancima i webinarima koji su se održavali u europskom i međunarodnom okruženju, a novost je da su i unutar pojedinih odsjeka HZN-a djelatnici održavali on-line sastanke.

¹ Norme će biti dostupne na mrežnim stranicama HZN-a do 2020-08-31. Popis norma i upute za preuzimanje norma dostupni su na: <https://www.hzn.hr/default.aspx?id=1875>

Za kupce normativnih dokumenata prvi je put uvedena mogućnost slanja norma elektroničkom poštom pomoću servisa za pohranu i dijeljenje datoteka „JUMBOmail“ uz primjenu svih pravila zaštite autorskog prava na norme. S obzirom na samu prodaju norma u novonastaloj situaciji obilježenoj pandemijom, a zatim i potresom u Zagrebu, interes kupaca norma bio je neočekivano velik. Ostvareni rezultati u prodaji za prva četiri mjeseca ove godine manji su za svega 20 % u odnosu na isto razdoblje u 2019. godini.

Kadrovski, pravni i financijski poslovi obavljani su gotovo bez zastoja, a na zahtjev ministarstava i drugih državnih upravnih organizacija, Hrvatski zavod za norme u rokovima je dostavljao sve potrebne informacije.

Također su provedene sve planirane aktivnosti europskog Projekta prevođenja harmoniziranih europskih norma na kojem HZN trenutno sudjeluje u drugom dvogodišnjem ciklusu, a koji završava krajem tekuće godine. HZN-ov projektni tim se u potpunosti prilagodio novim okolnostima te su uporabom suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija uredno odrađene projektne aktivnosti. Pristup projektnoj dokumentaciji osiguran je „u oblaku“, što je olakšalo rad svim dionicima uključenim u Projekt, a također je povećana radna učinkovitost. Neovisni vanjski revizor proveo je reviziju Projekta uporabom digitalnih platformi. Virtualnim putem odrađeni su izračuni povezani s budućim Okvirnim partnerskim Ugovorom FPA 2021 (Framework Partnership Agreement 2021).

U izazovnim vremenima u kojima smo se našli zbog pandemije novoga virusa SARS CoV-2 i potresa koji je pogodio Zagreb, HZN je za cijelo vrijeme trajanja restriktivnih mjera uspio kombiniranim radom djelatnika od kuće i na radnom mjestu u službenim prostorijama HZN-a većim dijelom osigurati kontinuitet poslovanja. Tome je u najvećoj mjeri pridonijela pojačana uporaba naprednih informacijsko-komunikacijskih tehnologija. Pokazalo se to pozitivnim iskustvom koje je potrebno dalje unaprijeđivati radi povećanja učinkovitosti i zadovoljstva djelatnika HZN-a, korisnika i kupaca norma, članova HZN-a i s ciljem uvođenja novog načina komunikacije sa svim ostalim poslovnim suradnicima.

Ovo je iskustvo također pokazalo da su najveće prednosti, ali i nedostaci s kojima se HZN susreo u doba korone upravo povezani sa stabilnošću postojećega informacijskog sustava, raspoloživom informatičkom opremom, informatičkom pismenošću zaposlenika i informatičkom podrškom. Ulaganje u informatiku, opremu i osposobljavanje bit će prioritet u budućim planovima aktivnosti i financiranja HZN-a.

Pripremila: Ana Marija Boljanović

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja svibnja 2020. godine.

Tablica *Članovi Hrvatskog zavoda za norme* identična je tablici objavljenoj u HZN e-glasilu br. 3/2020 i 4/2020 jer od 30. ožujka 2020. godine nije bilo promjena.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2019-12-16	2020-03-30
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	8	9
Fizičke osobe	0	0
Ukupno promatračkih članova	8	9
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	158	154
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	20	21
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	4	4
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	11	9
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	19	19
Fizičke osobe – pojedinci	15	18
Obrt – fizičke osobe	2	3
Tijela državne uprave	51	24*
Ukupno redovnih članova	281	254
Ukupno članova HZN-a	289	263

* Smanjenje broja članova tijela državne uprave rezultat je ažuriranja i uređivanja podataka u bazi članova HZN-a koja je provedena u veljači 2020. godine

Dobrodošli u sustav komentiranja nacrti normal!

Program rada HZN-a za 2020.

U skladu sa zahtjevima Uredbe 1025/2012 Europskoga parlamenta i Vijeća o europskoj normizaciji kojom se uređuje europski normizacijski sustav, Hrvatski zavod za norme izradio je program rada za 2020. godinu. Program rada sadrži podatke o izvornim hrvatskim normama koje HZN namjerava pripremiti tijekom 2020. godine. Program rada HZN izdaje u elektroničkome obliku jednom godišnje, a dostupan je na internetskim stranicama HZN-a:

<https://www.hzn.hr/UserDocsImages/pdf/Program%20rada%202020kv.pdf>

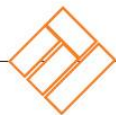
Akcijski popust za hrvatske normativne dokumente povodom obilježavanja 15 godina rada HZN-a

U razdoblju od **1. lipnja do 30. rujna 2020.** godine povodom obilježavanja 15 godina rada Hrvatskog zavoda za norme odobrvat će se akcijski popust u iznosu od **10 %** za naručene **hrvatske normativne dokumente**.

Akcijski popust zbraja se s redovitim popustima navedenim u važećem [Cjeniku normativnih dokumenata i drugih publikacija](#) pa se za neke kategorije kupaca može ostvariti popust i do 60 %.

Roboti na čelu borbe protiv pandemije bolesti COVID-19

Kako se pandemija bolesti COVID-19 nastavlja širiti svijetom, bolnice se okreću tehnologiji koja će im pomoći u liječenju pacijenata i zaštiti liječnika i medicinskih sestara.

Pišu: Michael A. Mullane i Catherine Bischofberger

U nedavnom članku objavljenom u [Science Robotics](#) sugerira se da bi roboti mogli biti učinkoviti u suzbijanju pandemije bolesti COVID-19. Mogu se upotrebljavati za dezinfekciju, davanje lijekova i hrane te mjerenje vitalnih znakova. Bolnica u epicentru epidemije bolesti COVID-19 u sjevernoj Italiji pruža nam pogled u mogućnosti.

Sanbot (Foto: Sanbot.com)

Pomoć zdravstvenim radnicima

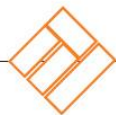
U Vareseu, talijanskom gradu u blizini granice sa Švicarskom, zdravstveni radnici upotrebljavaju robote za pregledavanje oboljelih od bolesti COVID-19. Roboti, opremljeni kamerom, omogućuju medicinskom osoblju da prati pacijente i provjerava medicinske monitore.

Roboti imaju ljubazno lice s velikim očima koje umiruje pacijente. Osim što štite liječnike i medicinske sestre, pomažu bolnici da smanji upotrebu maski za lice i zaštitnih rukavica, koje su sada teško dostupne. Također omogućuju pacijentima da, ako su dobro, komuniciraju s medicinskim osobljem. Robot ima 60 senzora i sposobnost glasovne interakcije, prepoznavanja lica, lokalizacije glasa, videorazgovora, izbjegavanja prepreka i samopunjenja.

Uloga IEC-ovih normi

IEC izrađuje međunarodne norme i razvija programe ocjenjivanja sukladnosti za mnoge od tehnologija ugrađenih u robote, kao što su senzori, baterije i poluvodiči. Tehnički odbor [IEC TC 47](#) bavi se sensorima u više svojih publikacija, uključujući međunarodne norme za komponente koje se upotrebljavaju u raznim sensorima.

Roboti za njegu i ostali robotski pomoćnici spadaju u širu kategoriju tehnologija aktivne pomoći u životu (Active Assisted Living (AAL)). Namjena im je da korisnicima poboljšaju kvalitetu života i omoguće im samostalan život pomoću informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT).

IEC-ov Odbor za sustave AAL ([SyC AAL](#)), koji je počeo s radom 2015. godine, ima ulogu promicati sigurnost, privatnost i interoperabilnost sustava i usluga AAL različitih prodavatelja te poticati normizaciju koja omogućuje njihovu upotrebljivost i pristupačnost.

[IEC TC 21](#) izrađuje međunarodne norme za sve sekundarne ćelije i baterije, uključujući načela sigurne instalacije, svojstva, aspekte sustava baterija, dimenzije i označivanje.

Zajednički tehnički odbor IEC-a i ISO-a za informacijsku tehnologiju ([ISO/IEC JTC 1](#)) i nekoliko njegovih pododborna (SC) izrađuju međunarodne norme koje daju smjernice drugim IEC-ovim i ISO-ovim odborima koji se bave normama za umjetnu inteligenciju, internet stvari i računarstvo u oblaku.

Osim toga, IEC-ovi tehnički odbori izrađuju norme za strojne komponente kao što su ekrani na dodir ([IEC TC 110](#)) te audio, video i multimedijски sustavi i oprema ([IEC TC 100](#)).

Roboti na djelu

Kako tvornički radnici širom svijeta ostaju kod kuće u strahu od zaraze, mnogi proizvođači vjerojatno razmišljaju u prelasku na potpunu automatizaciju proizvodnje. Poljoprivrednici bi mogli upotrebljavati robote kao pomoć na polju ili u staklenicima dok vlada nestašica privremene radne snage.

Pandemija, koja je dovela potrebu za robotima u središte interesa, samo je ubrzala trend koji već utječe na slabije plaćena radna mjesta, osobito u razvijenim zemljama. Automati za plaćanje već su postali uobičajeni u većini trgovina i željezničkih stanica.

Od robota se sve više očekuje da obavljaju dosadne, nečiste ili opasne poslove, a COVID-19 stavio je njihovu korisnost u središte pozornosti. Skladišta za kupovinu sve se više oslanjaju na robote, a oni postaju sve češći i u djelatnosti čišćenja, pa čak i u restoranima brze prehrane.

Interesi društvenih skupina u normama

Jasno je da će virus imati [dalekosežan utjecaj](#) na gospodarstvo i [radna mjesta](#). Ironija je izolacije tijekom epidemije bolesti COVID-19 što izolacija štiti živote radnika, ali im i oduzima sredstva za život. Obrazovaniji stručnjaci, kao što su računovođe i geodeti, [nisu ni zaštićeni](#). Roboti nikad nisu bolesni i mogu uvijek ispuniti rok.

IEC je suosnivač Otvorene zajednice za etiku u autonomnim i inteligentnim sustavima (OCEANIS). Taj globalni forum okuplja organizacije zainteresirane za izradu i primjenu normi kao načina rješavanja etičkih pitanja u autonomnim i inteligentnim sustavima. IEC je osnovao i vlastitu [skupinu](#) za utvrđivanje etičkih pitanja i pitanja društvenih skupina koja se odnose na normizacijski rad i druge stručne aktivnosti.

Povezano s etikom, često se spominje pitanje pristranih algoritama, ali možda je još važnije pitanje kakvu budućnost želimo. Umjetna inteligencija (AI) već mijenja brojne aspekte svakodnevnog života. Tehnologije umjetne inteligencije već se primjenjuju za povećanje učinkovitosti, rješavanje problema i stvaranje skalabilnih individualiziranih iskustava.

Ključno je da digitalna transformacija uvažava pitanja kao što su privatnost, sigurnost i moral radi najšire moguće dobrobiti. Cilj mora biti najveća dobrobit javnosti uz ograničenje rizika nenamjerne štete ili posljedica.

Želja za brzom primjenom AI-ja ne smije nadvladati potrebu za proučavanjem etičkih implikacija. Međunarodne norme koje izrađuju razne interesne strane mogu osigurati pravu ravnotežu.

(Izvor: <https://www.iecotech.org/issue/2020-02/Robots-in-the-frontline-of-the-fight-against-COVID-19>;
priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Animirani film o inovacijama u sanitarnoj opremi

ANSI, član ISO-a iz SAD-a, nedavno je izradio video u kojem se ističe važnost zahoda i ispravnih higijenskih uvjeta. Nije mogao nastati u bolje vrijeme.

Kada razmišljamo o inovacijama, obično nam na um padne visoka tehnologija. No, međunarodne norme nemaju ulogu samo u 3D tisku i putovanju svemirom. Već smo ranije govorili o tome kako ISO-ove norme mogu pridonijeti [UN-ovu cilju održivog razvoja 6](#) jer se posebno bave sanitarnim sustavima bez kanalizacije kao načinom poboljšanja zdravstvenih i higijenskih uvjeta više od četiri milijarde ljudi koji nemaju pristup pravim zahodima.

Za pristup videu na ISO-vim stranicama kliknite [ovdje](#)

Još je potresnije: 2,3 milijarde ljudi uopće nemaju kanalizaciju, a više od dvije stotine milijuna tona ljudskih fekalija godišnje još uvijek se ne pročišćava. Animirani film [ANSI-ja](#) obnavlja interes za primarnu važnost higijene i pranja ruku za zdravlje pa je stigao u pravo vrijeme.

(Izvor: Barnaby Lewis, 7. svibnja 2020.; <https://www.iso.org/news/ref2506.html>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

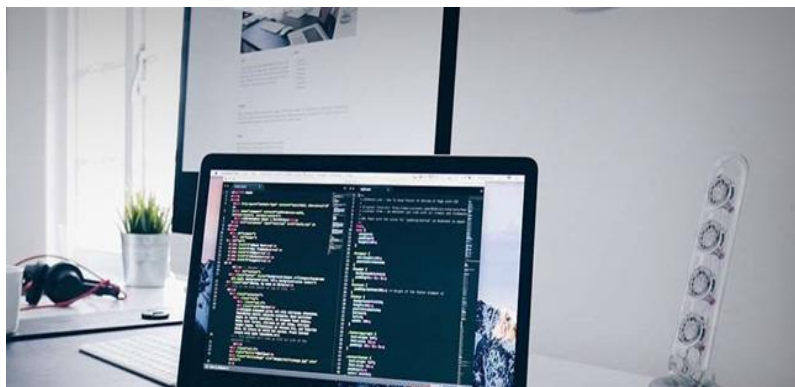
Sigurnost i privatnost, bez obzira čime se bavite

Nova verzija norme ISO/IEC 27009 omogućit će poduzećima i organizacijama iz svih sektora da se sustavno bave informacijskom sigurnošću, internetskom sigurnošću i zaštitom privatnosti.

Uvodeći dosljedan, međunarodno priznat pristup, norma omogućuje svim vrstama poduzeća i organizacija da zaštite svoje informacije i informacije svojih kupaca i korisnika.

Normu **ISO/IEC 27009** izradila je skupina stručnjaka u tehničkom odboru koji se bavi informacijskom sigurnošću, internetskom sigurnošću i zaštitom privatnosti, **ISO/IEC JTC 1/SC 27** ^[1], koji se vodi zajedno s IEC-om, Međunarodnim elektrotehničkim povjerenstvom.

Predsjednik Odbora, dr. Andreas Wolf objašnjava potrebu za novom normom:

“Iako su norme ISO/IEC 27001 i ISO/IEC 27002 široko prihvaćene u organizacijama, uključujući poslovna poduzeća, vladina tijela i neprofitne organizacije, postoji potreba za sektorskim verzijama tih normi. ISO/IEC 27009 omogućuje korisnicima da izrade sektorske norme koje podupiru određenu domenu, područje primjene ili tržište.”

ISO/IEC norma objašnjava kako:

- uključiti i druge zahtjeve, pored onih sadržanih u ISO/IEC 27001
- doraditi ili tumačiti zahtjeve iz ISO/IEC 27001
- uključiti mehanizme kontrole, pored onih sadržanih u ISO/IEC 27001:2013, Dodatak A, i ISO/IEC 27002
- preinačiti mehanizme kontrole iz ISO/IEC 27001:2013, Dodatak A, i ISO/IEC 27002
- dodati ili preinačiti upute iz ISO/IEC 27002

ISO/IEC 27009 može se nabaviti kod nacionalnog člana ISO-a ili putem mrežne trgovine [ISO Store](#).

---

1. ISO/IEC JTC 1/SC 27 vodi član ISO-a iz Njemačke, [DIN](#).

(Izvor: Barnaby Lewis 4. svibnja 2020.; <https://www.iso.org/news/ref2495.html>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Povjerenje u novu tehnologiju: CEN i CENELEC objavili novi niz europskih normi o internetskoj sigurnosti

U svijetu koji se sve više oslanja na digitalne tehnologije i podatke, prilike idu ruku pod ruku s rizicima. Zbog toga je internetska sigurnost u središtu međunarodnih nastojanja, i država i privatnog sektora, kako bi se smanjile opasnosti za kritičnu infrastrukturu i osobne podatke, tako osiguravajući da najveći mogući broj pojedinaca i tvrtki u svim sektorima imaju korist od novih tehnologija.

U tom kontekstu važnu ulogu ima međunarodna normizacijska zajednica: trenutno se i na europskoj i na međunarodnoj razini izrađuju norme za internetsku sigurnost i zaštitu podataka kako bi se suzbili rizici internetskih napada i pomoglo osigurati visoku razinu zaštite.

U okviru tih nastojanja, zajednički tehnički odbor CEN-a i CENELEC-a JTC 13 'Cybersecurity and Data Protection' upravo je objavio niz europskih normi (EN). Nove norme daju niz smjernica i kriterija za procjenu razine sigurnosti informatičkih sustava, kriptografskih modula i privatnosti.

- EN ISO/IEC 15408-1:2020 'Information technology - Security techniques - Evaluation criteria for IT security - Part 1: Introduction and general model'
- EN ISO/IEC 15408-2:2020 'Information technology - Security techniques - Evaluation criteria for IT security - Part 2: Security functional components'
- EN ISO/IEC 15408-3:2020 'Information technology - Security techniques - Evaluation criteria for IT security - Part 3: Security assurance components'
- EN ISO/IEC 18045:2020 'Information technology - Security techniques - Methodology for IT security evaluation'
- EN ISO/IEC 19790:2020 'Information technology - Security techniques - Security requirements for cryptographic modules'
- EN ISO/IEC 27019:2020 'Information technology - Security techniques - Information security controls for the energy utility industry'
- EN ISO 29134:2020 'Information technology - Security techniques - Guidelines for privacy impact assessment'

Gore navedene norme predstavljaju norme prihvaćene za europsko jedinstveno tržište koje je na međunarodnoj razini izradio zajednički tehnički odbor ISO-a i IEC-a JTC 1 'Information Technology', glavni odbor odgovoran za međunarodnu normizaciju u internetskoj sigurnosti. Normizacija na međunarodnoj razini osigurava visoku razinu koordinacije u uspostavi zajedničkoga, globalnog i djelotvornog stupnja zaštite.

JTC 13 'Cybersecurity and Data Protection' bavi se normama za internetsku sigurnost i zaštitu podataka koje pokrivaju sve aspekte informacijskog društva u razvoju. Tajništvo vodi DIN, nacionalno normizacijsko tijelo iz Njemačke.

Pročitajte intervju s [Wolfgangom Niedziellom](#), predsjednikom IEC-ovog sustava shema ocjene sukladnosti elektrotehničke opreme i sastavnica (IECEE), i saznajte više o normizaciji u internetskoj sigurnosti.

(Izvor: https://www.cencenelec.eu/News/Brief_News/Pages/TN_2020_020.aspx; priredio: V.Jaram; prijevod: T. Majić)

COVID-19: CEN i CENELEC uspostavili novu mrežu za krizno upravljanje

Upravni odbori CEN-a i CENELEC-a, prema preporuci Predsjedničkog odbora, donijeli su odluke 38/2020 odnosno 155/37 o uspostavi CEN-ove i CENELEC-ove mreže za krizno upravljanje u pandemiji bolesti COVID-19 (CMN). Uloga CMN-a u prvom će redu biti koordinacija i olakšavanje dinamičke razmjene između članova u raznim područjima aktivnosti na koje utječe kriza izazvana pandemijom i, ako se to smatra potrebnim i djelotvornim, ubrzanje odgovora na europskoj razini.

Osim bavljenja hitnim potrebama i problemima, mreža će prikupljati iskustva, najbolju praksu i poslovne prilike te ih prenositi savjetodavnim i upravljačkim tijelima radi budućeg razmatranja. Na taj način CMN će nastojati upravljati krizom kratkoročno i srednjoročno, ali i donositi dalekosežnije odluke kako bi se poboljšala otpornost naše normizacijske zajednice.

Ako želite dobiti dodatne informacije o toj inicijativi, molimo da se obratite [Brechtu LEINU](#), koordinatore mreže za krizno upravljanje u pandemiji bolesti COVID-19.

(Izvor: <https://www.cencenelec.eu/news/articles/Pages/AR-2020-010.aspx>; priredio: V.Jaram; prijevod: T. Majić)

Mobilni plan EU-a za normizaciju IKT-a _zašto je ETSI ključan

Mobilni plan EU-a za normizaciju IKT-a zaista daje povod za uzbuđenje – iz mnogo razloga

Daje sustavan pregled ciljeva politike EU-a u mnogim sektorima i o tome kako normizacija u informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji (IKT) može poduprijeti provedbu tih ciljeva. Zahtjeva konkretne mjere u normizaciji, popisuje tekuće aktivnosti u normizaciji IKT-a koje pridonose ciljevima politike i usredotočuje se na promicanje interoperabilnosti i primjene normi.

Mobilni plan (*Rolling Plan*) obuhvaća sva aktivna tijela koja izrađuju norme za IKT. Čita se u cijelom svijetu i ima utjecaj na normizaciju koji prelazi granice Europske unije, koja je pokretač normizacije stanja tehnike IKT-a i šire primjene normi i tehničkih specifikacija. Plan je u biti poziv svim dionicima da započnu aktivnosti u normizaciji kao potporu politici EU-a. Na temelju konkretnih mjera pokreću se normizacijski projekti. Aktiviraju se radne skupine u normizacijskim tijelima i izrađuju normativne dokumente kao odgovor na predmetne mjere. Redovna komunikacija unutar Višedioničke platforme EU-a za normizaciju IKT-a (*European Multi-Stakeholder Platform on ICT Standardization, MSP*) pomaže u koordinaciji i izbjegavanju udvostručavanja posla. Mobilni plan potiče i motivira normizacijski rad u područjima gdje nisu predviđeni izričiti normizacijski zahtjevi ali gdje se posebno mora promicati interoperabilnost i otvorena rješenja.

Mobilni plan rezultat je uske suradnje između službi Europske komisije i MSP-a. MSP je skupina stručnjaka Europske komisije koja obuhvaća sve članice EU-a, europske normizacijske organizacije, predstavnike društvenih skupina i granskih udruženja te malih i srednjim poduzetnika. Kao što sugerira naziv 'mobilni', čitav proces povezan s mobilnim planom osmišljen je tako da se svake godine mijenja. Izmjene se odvijaju prema jasno definiranom procesu od pet koraka.

Proces započinje doprinosom Europske komisije (korak I.). Slijedi široko savjetovanje sa svim članovima MSP-a (korak II.). U toj fazi obično velik doprinos daje ETSI, prikazujući završene i tekuće normizacijske projekte te komentirajući predložene nove aktivnosti. Kad se objedine svi doprinosi i komentari, izrađuje se konačni nacrt (korak III.) i šalje svim članovima MSP-a, koji mogu tražiti objašnjenja (korak IV.). Završni je korak (V.) prihvatanje konačne verzije Mobilnog plana i njegova dostava Europskoj komisiji radi dorade i objave.

Koraci procesa digitalizirani su. Od samog početka rada na Mobilnom planu, gotovo svi sastanci održavaju se u elektroničkom obliku putem internetskih platformi. Obično se dva puta godišnje

održavaju radionice uživo. Već nekoliko godina sve se informacije povezane s Mobilnim planom objedinjuju na stranici Wiki. Svi članovi MSP-a mogu tamo vidjeti sve u svakom trenutku: tekst predložen za novu verziju Mobilnog plana, doprinose drugih, odluke o tome koje doprinose uključiti i kako itd. Taj način suradnje smanjuje opterećenje poslom za pojedince. Istovremeno se stvara visoka razina transparentnosti, koja olakšava brzo rješavanje eventualnih problema i pomaže u izbjegavanju nesporazuma.

Nema sumnje da se proces koji se primjenjuje za izradu Mobilnog plana može smatrati pionirskim načinom normizacijskog rada u partnerstvu javnog i privatnog sektora. Poglavlja Mobilnog plana koja se bave raznim sektorima i područjima politike imaju istu strukturu, s tri glavna dijela: A – ciljevi politike te politička i pravna situacija prema prikazu Europske komisije
B – predložene radnje i
C – informacije o normizacijskim projektima u tijeku te normama i specifikacijama koje su već dostupne.

ETSI aktivno pridonosi radu MSP-a od samog početka rada na prvoj verziji Mobilnog plana. U prikupljanju informacija za svaku novu verziju Mobilnog plana aktivno sudjeluju sva tehnička tijela ETSI-ja. To uključuje i granske normizacijske skupine (ISG). ETSI je pored toga i aktivni zagovornik rada u projektu 3GPP (*3rd Generation Partnership Project*) i oneM2M (*one Machine to Machine Communication*), brinući da njihov rad bude naveden u Mobilnom planu i tako poznat tvorcima politike i svim drugim dionicima u kontekstu odgovarajućih mjera i ciljeva politike. ETSI-jeve norme bitne su za velik broj navedenih sektora. Gotovo za svako područje politike postoje ETSI-jeve norme koje podupiru neke od ciljeva politike i odgovor su na potrebe i predložene radnje.

Dakle, i ETSI i njegovi članovi imaju korist od Mobilnog plana. Kao prvo i najvažnije, Mobilni plan objašnjava potrebu za normama u punom opsegu konteksta politike. No, još konkretnije, mjere potpore i bespovratna sredstva temelje se na radnjama predloženim u Mobilnom planu. S obzirom da su norme za IKT ključne za digitalizaciju, Mobilni plan predstavlja kamen temeljac djelotvorne i koordinirane strategije Europske komisije za normizaciju IKT-a. Dakle, pročitajte novu verziju Mobilnog plana za 2020.!

Poveznice:

<https://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/ict-standardisation>

<https://ec.europa.eu/docsroom/documents/41062>

Jochen Friedrich,

član Uprave ETSI-ja, predsjednik SSREV-a i predsjednik radne skupine MSP-a za Mobilni plan

Priredio: B. Burazer

